

Motion till riksdagen 2020/21:3824

av **Johan Forssell m.fl. (M)**

med anledning av skr. 2020/21:63 Redovisning av åtgärder i enlighet med målsättningarna i det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisens uppdrag tydligt bör definieras vad gäller både brottsbekämpande och brottsförebyggande arbete och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta ett nationellt kunskapscentrum och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt s.k. no entry-program för unga personer som är i riskzonen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra det förebyggande arbetet mot narkotika bland unga med fler socialarbetare ute på fältet utanför kontorstid och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utan dröjsmål tillsätta en utredning gällande brottsförebyggande åtgärder och straffens innehåll för unga kriminella och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett bättre förebyggande arbete mot sexuella övergrepp mot barn och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I mars 2017 presenterade regeringen det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott (skr. 2016/17:126). Syftet med programmet var att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela samhället.

Regeringen har i den nu avgivna skrivelsen redogjort för de åtgärder som har vidtagits och beslutats i förhållande till de målsättningar för den brottsförebyggande arbetsprocessen och arbetets inriktning som beskrivs i programmet.

Vi konstaterar att regeringens åtgärder för att stärka det brottsförebyggande arbetet i samhället varit otillräckliga.

Polisen spelar en nyckelroll i samhällets brottsförebyggande arbete. När det gäller polisens brottsförebyggande roll finns det behov av en utredning av vad som egentligen är polisens uppdrag. Den senaste utredningen har över tjugo år på nacken. En ny sådan utredning skulle ha till uppgift att tydliggöra polisens uppdrag och vilken förmåga polisen ska ha på området.

Som ett led i ett bättre brottsförebyggande arbete – och för att sprida kunskap om forskning och beprövande metoder för att förebygga brott – bör regeringen vidare se över vilka möjligheter som finns för att ett nationellt kunskapscentrum inrättas. Ett center som fokuserar på förebyggande arbete och bör tjäna som ett stöd till i första hand kommunerna i arbetet med unga i riskzonen. Centret bör också få ett särskilt uppdrag att arbeta specifikt med insatser för brottsprevention.

Som ett led i det förebyggande arbetet bör kunskapscentret ta fram ett nationellt no entry-program. Moderaterna har tidigare föreslagit att ett exitprogram för gängkriminella bör införas. Lika viktigt är att fånga upp ungdomar i riskzonen och förhindra att de inte blir gängkriminella. No entry-programmet bör samla föräldrar, övriga betydelsefulla vuxna i den unges närhet, skolan och samtliga relevanta myndigheter i syfte att gemensamt arbeta för att stoppa en påbörjad kriminell karriär.

Det är också viktigt att upprätthålla en restriktiv narkotikapolitik som ger uttryck för en fast, sträng och konsekvent syn på narkotikabrott. Samhället måste tidigt reagera när unga människor är på väg i en negativ riktning. Ju tidigare samhället reagerar, desto större är möjligheterna att bryta utvecklingen. Möjligheten att drogtesta tidigt, liksom att polisen har goda möjligheter att utreda brott, också när misstänkta är under 15 år, är viktiga instrument i polisens arbete med unga lagöverträdare. Vi har redan tidigare föreslagit att polisen ska ha ett utvecklat samarbete med varje skola och att polis och socialtjänst som upptäcker unga i riskzonen för kriminalitet ska kontakta föräldrarna för ett orossamtal.

Även här vill vi peka på vikten av att arbetet med sociala insatsgrupper fortsätter. Sociala insatsgrupper är ett viktigt verktyg för att ta ett helhetsgrepp om unga människors problematik. Samarbetet mellan sociala myndigheter, polisen, skolan eller en arbetsförmedling eller andra berörda har i många fall varit av avgörande betydelse för att förhindra att unga i farozonen sjunker djupare ned i kriminalitet och missbruk.

Försäljningen av narkotika på nätet ökar. Samtidigt visar undersökningar att attityderna mot droger som exempelvis cannabis har blivit mer öppna bland unga i Sverige. Statistik från Socialstyrelsen visar att antalet unga mellan 15 och 24 år som vårdats för psykisk störning orsakad av cannabis eller av flera droger i kombination har mer än fördubblats under en tioårsperiod.

Moderaterna vill öka förutsättningarna för att nå fram till och att fånga upp unga som mår dåligt och därför riskerar att hamna i utanförskap, kriminalitet eller annat skadligt beteende. Därför anser vi bl.a. att yrkeskategorier som socialsekreterare, fältassistenter och andra kommunala tjänstemän som arbetar brottsförebyggande och med trygghetsskapande åtgärder i större utsträckning måste finnas tillgängliga även efter kontorstid. Det kan inte vara så att polis och ideella organisationer är de enda aktörerna som är ute och träffar ungdomar på andra tider än kontorstid. Det är viktigt att sätta in

resurser i rätt tid, innan det är för sent, vilket skulle spara samhället stora kostnader som i annat fall hade uppkommit senare.

På senare tid har det förekommit en ny grupp av unga vuxna på fängelserna i Sverige som innebär nya utmaningar för Kriminalvården. Det rör sig om män från socialt utsatta områden med lågt förtroende för myndigheter och som ofta redan i unga år är tungt kriminellt belastade och har missbruksproblem. Intresset för att lämna kriminaliteten är inte sällan obefintligt. Denna situation utgör en särskild utmaning och ställer nya krav på innehållet i verkställigheten. Det handlar om att anpassa insatserna så att åtgärderna i största möjliga mån ser till att dömda från utsatta områden får stöd att återgå till ett laglydigt och ordnat liv. Kriminalvården bör bl.a. hitta samarbetsformer som kan bidra till en bättre utslussning för dessa individer. Vi vill ge en utredare i uppdrag att, bl.a. utifrån erfarenheter i andra länder, ta ett samlat grepp kring denna grupp av individer i syfte att lämna förslag om lämpliga brottsförebyggande åtgärder och straffens innehåll anpassat efter denna grupp.

En brottstyp som bör uppmärksammas särskilt när det gäller arbete med brottsprevention är sexuella övergrepp mot barn. Anova är ett centrum med tvärvetenskaplig kompetens för att förebygga sexuell och reproduktiv ohälsa och sexuellt våld vid Karolinska universitetssjukhuset och Karolinska institutet. Sedan mars 2012 har hjälplinjen vid oönskad sexualitet Preventell drivits i deras regi. Statistik visar att hjälplinjen sedan invidningen tagit emot närmare 2 200 samtal, varav ca 1 600 från personer som har tagit en första kontakt med Preventell. Personer som har valt att återkomma mer än en gång står för ca 400 av de totala samtalen. Ungefär 150 samtal av totalen kommer från hälso- och sjukvårdspersonal.

Dömda sexualbrottslingar får i samband med inskrivningssamtalet information om Preventell och möjligheten att kontakta Anova anonymt. Denna information ges dock inte när den dömda lämnar en sluten anstalt och övergår till frivården. Moderaterna menar att denna information som rutin även bör ges i detta skede.

Finansieringen av Preventell sker genom statliga medel som Socialdepartementet betalar ut varje år. Moderaterna vill säkra långsiktigheten av Preventell genom att se över vilka möjligheter som finns för en fast finansiering i stället för en projektbaserad finansiering från år till år som innebär en större osäkerhet. I likhet med det som myndigheten för vård- och omsorgsanalys rekommenderat vill Moderaterna att finansieringen inledningsvis görs med statliga medel för att på sikt övergå till ett regionalt ansvar. En fast finansiering kommer också med krav på systematisk uppföljning kring huruvida Preventell ökar tillgängligheten till specialistvård eller inte.

Johan Forssell (M)

Emma Ahlström Köster (M)

Mikael Damsgaard (M)

Ellen Juntti (M)

Sten Bergheden (M)